

Пластун Олексій Леонідович

*доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту, ДВНЗ «УАБС НБУ», м.
Суми*

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ЗМЕНШЕННЯ РОЗМІРІВ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

За різними оцінками тіньовий сектор складає 40-60% економіки України. Однією з причин цього є засилля корупції в усіх гілках державної влади, що багато в чому пов'язане з майже повною відсутністю реальної відповідальності за такі протиправні дії. Тому, на нашу думку, подолання корупції створить необхідні передумови для скорочення тіньового сектору економіки.

Країною, що оголосила боротьбу з корупцією та хабарництвом як один із пріоритетів державної політики є Китай. З 2000 року, коли розвернулася кампанія по боротьбі з хабарами, суди Китаю засудили до розстрілу 10 тисяч чиновників, ще 120 тисяч були ув'язнені на строки від десяти до двадцяти років. Майно конфіскується, сім'ям корупціонерів висилають рахунок на 8 юанів (близько 6 грн): за дві кулі. До вищої міри засудили навіть віце-мера Пекіна Лю Чжіхуа, що отримав хабар в 2 млн. дол. [1]

Про дієвість смертельного покарання в боротьбі з незаконними доходами свідчить приклад фінансових пірамід в Китаї. З цим явищем Китай зустрівся в 1994 році, втім протягом року піраміду було розкрито. Троє її творців були розстріляні. Після цього жодної фінансової піраміди в Китаї не було створено [6].

Втім, смертне покарання не єдиний захід в комплексі боротьби з корупцією в Китаї. Наведемо перелік базових заходів, що були здійснені в Китаї протягом останніх 10 років:

1) засновано нову державну структуру - Держуправління по попередженню корупції;

2) з початком кризи в Китаї запустили соціальну рекламу – яка прирівнює хабарі до тяжких гріхів в часи кризи;

3) випущено офіційну постанову, згідно з якою чиновникам в Китаї під страхом кримінального покарання заборонено купувати квартири і машини «по низьких цінах», грати в азартні ігри і влаштовувати рідню на хорошу роботу.

4) Бюро суспільної безпеки (аналог КДБ) звернулося до громадян з проханням повідомляти про факти корупції в Інтернеті. Прослідувало багато повідомлень. Наприклад, першим виклали фото співробітника адміністрації міста Нанкін Чжоу Цзюгена, при зарплаті в 400 доларів носив годинник за 15 тисяч. Чиновник був звільнений, потім арештований [2].

5) по китайському телебаченню демонструють публічні розстріли чиновників.

Результатом цих дій стало те, що китайці змогли в достатньо короткий строк майже повністю знищити наркоторгівлю, різко зменшити хабарництво, залучення до проституції і викрадання людей – основні джерела доходів в тіньовій економіці.

Що стосується України в даному питанні, то хабарництво, на жаль, стало нормою в нашій країні, невід'ємною частиною економічного життя і це явище продовжує збільшуватись. Навіть за офіційними даними за 2008-2009 роки обсяг хабарів, що були отримані офіційними особами держави виріс в три рази з 34 млн грн до 91,1 млн грн. І це лише верхівка айсбергу [9].

Більше 42% українців дають хабарі, тоді як в Європі цей показник не перевищує 5% [3].

Законодавчо закріплені норми покарань в принципі відповідають загальноєвропейським. Покарання за хабарництво прописані в Кримінальному кодексі України (статті 368 «Одержання хабара», 369 «Давання хабара» і 370 «Провокація хабара») і залежно від розмірів порушення може бути штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до десяти років з повною конфіскацією майна [5].

Отже проблемою є не стільки відсутність законодавчо закріплених норм покарань, скільки їх фактична без дієвості. Так МВС щорічно виявляє близько трьох тисяч хабарників, але в результаті реальні терміни за вироком суду отримують не більше 50 з них [8].

Втім приклад Китаю наводить на думку про необхідність підвищення відповідальності за корупційні дії. Така спроба була здійснена в 2009 році у вигляді Законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії хабарництву» від 02.12.2008 р. N 3428.

Згідно з цим законопроектом покарання за отримання хабара в особливо крупному розмірі встановлюється диференційовано, відповідно до суспільної небезпеки хабарників. Значно збільшені обсяги покарань, зокрема позбавлення волі пропонується на термін до 15 років з конфіскацією майна і позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю строком до трьох років, а для окремих категорій - судді, прокурори) – довічне ув'язнення.

У законі "Про застосування амністії в Україні" перелік злочинців, відносно яких не допускається застосування амністії, доповнений засудженими за отримання хабара в особливо крупному розмірі, що відповідає тяжкості цього злочину.

Крім того, перелік розмірів хабара доповнений словами "особливо великі", які в чотири тисячі і більше разів перевищують розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян [7].

Даний законопроект був відхилений Верховною Радою 17.11.2009, що наводить на думку про значний опір на вищих рівнях влади антикорупційним діям. Якщо влада не бажає боротись з корупцією, подолати її в країні буде неможливо. Тому необхідно змінити відношення до цієї проблеми саме на вищому державному рівні.

Спроба впровадити досвід Китаю в Україні була зроблена комуністичною партією України, яка запропонувала проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України (щодо посилення кримінальної відповідальності за певні злочини)". Законопроект направлений на попередження здійснення і забезпечення адекватного покарання за певних тяжких і особливо тяжкі

злочини шляхом введення можливості застосування судом до осіб, визнаних винними в їх здійсненні, смертного вироку або довічного позбавлення волі [4].

Даний законопроект також не знайшов підтримки у влади.

Таким чином, система боротьби с корупцією в Україні вимагає докорінної перебудови як на законодавчому, так і на організаційному рівнях. Необхідно впровадити більш жорсткі міри покарання, а головне – забезпечити їх виконання, що неможливе без «державної волі» на самих вищих колах та відповідного організаційного забезпечення. На наш погляд, доцільним є створення спеціальної державної структури, що несе відповідальність за боротьбу за корупцією в країні.

Список використаних джерел

1. Взятки и взяточники в Китае. Как правительство страны борется с этим явлением в среде госслужащих [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ironhorse.ru/forum/index.php?showtopic=1000>
2. В Китае за взятки смертный приговор выносят [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.vyaroslavle.ru/forum/t11057157>
3. Катриченко Т. Психология взятки [Электронный ресурс] / Т. Катриченко. – Режим доступа : <http://compromat.ua/ru/25/29468/index.html>
4. КПУ инициирует введение смертного приговора за получение взятки [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.edinaya-odessa.org/news/n_ukr/6716-kpu-iniciiruet-vvedenie-smertnogo-prigovora-za.html
5. Кримінальний кодекс України від 14 квітня 2009 року N 1254-VI [Текст] / Відомості Верховної Ради України. - 2001 р. - N 2526. - ст. 131
6. Овчинников В. За взятку - к высшей мере [Текст] / В. Овчинников. - "Российская газета" - Неделя №4939 (115) от 25 июня 2009 г.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії хабарництву : Проект Закону України від 02.12.2008 р. N 3428 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://news.ligazakon.ua/news/2009/11/17/18589.htm>
8. Романовская А. Суровость наказания за взятки достаточна [Электронный ресурс] / А. Романовская. – Режим доступа : <http://odvestnik.com.ua/issue/328/6788/>
9. Чиновники стали брать больше взяток [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rus.newsru.ua/crime/19dec2008/zagxabari.html>

Пластун, О.Л. Борьба з корупцією як один із факторів зменшення розмірів тіньового сектору економіки [Текст] / О.Л. Пластун // Матеріали III Звітної науково-практичної конференції «Наукові дослідження молоді». – Рівне-Дубно : Ассоль, 2011. – С. 24-28.

